

Лех Валенса - символ польської революції, держави, демократії і гомофобії

Восьмидесяті роки ХХ століття – це складний період польської історії, коли повсталася «Солідарність», піднявся на політичну вершину її лідер Лех Валенса, відбулися переговори «Круглого столу», країна перестала бути комуністичною. Сьогодні Леха Валенсу самі поляки трактують дуже неоднозначно. Поміж всіх коментарів, звинувачують, що він був завербованим агентом спецслужб, нікчемним Президентом, і врешті-решт, останнім часом активно критикують його за висловлювання проти гомосексуалістів. Як так сталося, що Лех Валенса із героя та живого втілення демократичної Польщі перетворився у переслідуваного гомофоба?

У своїй книзі «Анатомія випадку» Ян Рокіта, відомий польський політик, називає Леха Валенсу «некоронованим королем Польщі», «королем-робітником» тощо [3]. Дійсно, у 80-ї роках минулого століття Лех Валенса мав шалену популярність як на Батьківщині, так і за кордоном. В умовах «холодної війни» люди, особливо на Заході, дуже мало знали про поляків, та навіть про саме існування Польщі, як країни, знали одиниці. Виникнення «Солідарності» і активна діяльність Леха Валенси змусила заговорити про Польщу. Але це, у свою чергу спричинило те, що країна асоціювалася із Валенсою і «Солідарністю». Гданський електрик став уособленням держави.

У популярності Леха Валенси було щось містичне. Робітник, що походив із дуже бідної селянської сім'ї, став символом боротьби і перемоги над соціалістичною владою, яка, апріорі, повинна була діяти в інтересах робітників і селян. Щоб ситуація була ще парадоксальнішою, працював Лех Валенса на верфі, що носила ім'я лідера світового пролетаріату Володимира Леніна. Саме з цього місця бере витоки польська демократична революція.

Щоб очолити боротьбу польського робітничого класу проти псевдоробітничої влади, Валенсі не потрібно було довго вчитися. Його освіта закінчилася на середній школі і ПТУ. Але саме це допомогло йому очолити увесь демократичний рух. Пізніше про своє лідерство на Гданській судноверфі напише сам Лех Валенса: «Я був для них достатньо розумним, розумнішого вони не хотіли. Такий би встав над ними, а цим вони були ситі по горло [5, с.147]. І він став робітником, що переміг «червоного дракона». Лауреат Нобелівської премії миру. Електрик на посаді Президента. Ним захоплювався увесь світ. А 25 річницю нагородження Валенси Нобелівської премією

відзначали з таким розмахом (за участю Ніколя Саркозі, Далай Лами та інших), начебто йому знову вручали почесну нагороду.

Проте, тоталітарне суспільство чинить вплив не лише на тих, хто його захищає, але й на тих, хто з ним бореться. Лех Валенса вийшов із тоталітарного минулого. Він був демократом, який відстоював права більшості. А демократія кінця XX – початку XXI століття полягає у тому, що вона повинна захищати і гарантувати права меншості.

Лех Валенса здобув перемогу над соціалістичним режимом, борючись за краще життя робітничого класу, тобто більшості. Перебуваючи на посаді Президента, і після відставки, відстоював і прагнув впровадити ідеї та реформи, що будуть корисні для більшості. Реформи уряду Бальцеровича змінили польську економіку, спрямували її у нормальне ринкове русло, хоча і коштували посади для самого Валенси. Його зовнішньополітичні орієнтири на європейську та євроатлантичну інтеграцію, що переросли пізніше у вступ Польщі до НАТО і ЄС, теж реалізовувалися у інтересах більшості.

У питаннях прав гомосексуалістів Лех Валенса також взявся захищати права більшості [2]. У своїх виступах і публікаціях він нагадує геям, що «вони лише меншість і мусять пристосовуватися», і геї не повинні сидіти у перших рядах в сеймі, а мають знаходитися на задніх лавах, а то зовсім за стінами парламенту. Зрозуміло, що така позиція на початку XXI століття викликала шквал нищівної критики. Союз Лівих Демократів, до лав якої входить транссексуал Анна Гродська, показав своє обурення через виступ Єжи Вендерліха, віце-спікера польського парламенту. Роберт Бедронь – перший відкритий гомосексуаліст у сеймі, депутат від партії «Рух Палікота» – прирівняв висловлювання Валенси до расистських [1]. Разом із польськими політиками і журналістами розгромні статті публікували закордонні ЗМІ [4]. За боротьбу Леха Валенси за реалізацію прав гетеросексуальної більшості у мас-медіа пішли заклики відібрати у нього Нобелівську премію миру, а деякі мешканці міста Сан-Марино, в якому одна із вулиць носить ім'я польського Президента, запротестували, щоб у їх місті була вулиця, названа на честь гомофоба Леха Валенси.

Таким чином, історія боротьби Леха Валенси показує парадокси і неоднозначності впливу тоталітарного режиму, боротьби за демократію і захист прав людини. Тридцять років тому він відстоював права більшості і став героєм, а сьогодні захищає права більшості і може зазнати цілковитої обструкції, від тієї ж демократичної держави, яку він створював.

The Symbol of Polish Revolution, Country, Democracy and Homophobia Summary

Certain aspects of the fight of Lech Walesa, the leader of “Solidarity” and the President of the Republic of Poland, for the rights of the majority, firstly against the socialist government and then against the homosexual minority, are studied in the article.

Символ польської революції, держави, демократії і гомофобії

Анотація

В статті розглядаються деякі аспекти боротьби лідера «Солідарності» і президента Республіки Польщі Леха Валенси за права більшості: спочатку проти соціалістичного уряду, а потім – гомосексуальної меншості.

Література

1. Гомосексуалисты атакуют Леха Валенсу, выступившего против гей-пропаганды [електронний ресурс] // RT на русском. – 4 марта 2013. – Режим доступу <http://russian.rt.com/Europe/5135>
2. Chojnowski Tomasz. Wałęsa: Drodzy Geje! Nie patrzę nikomu do łóżka / T. Chojnowski [електронний ресурс] // Gazeta Wyborcza. – 11 березня 2013. Режим доступу http://wyborcza.pl/1,75478,13539698,Walesa_Drodzy_Geje_Nie_patrze_nikomu_do_lozka.html
3. Krasowski Robert. Anatomia przypadku / R. Krasowski, J. Rokita. – Warszawa: Czerwone i czarne, 2013. – 368 с. – ISBN: 978-83-7700-072-4.
4. Lech Walesa accused of hate speech after gay rights criticism [електронний ресурс] // The Guardian. - 3 March 2013. Режим доступу <http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/03/lech-walesa-gay-rights-criticism>
5. Turkowski Romuald. Parlamentaryzm Polski na uchodźstwie, 1973 – 1991 / R. Turkowski. – Warszawa: Wydawnictwa Sejmowe, 2002. – 236 s. – ISBN: 83-7059-616-9.